

EL

EL

EL

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 5.4.2011
COM(2011) 173 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Πλαίσιο της ΕΕ για εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά μέχρι το 2020

1. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ: ΜΙΑ ΕΠΙΤΑΚΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ

Πολλοί από τους 10 με 12 εκατομμύρια Ρομά¹ στην Ευρώπη αντιμετωπίζουν, στην καθημερινή τους ζωή, προκαταλήψεις, μισαλλοδοξία, διακρίσεις και κοινωνικό αποκλεισμό. Είναι περιθωριοποιημένοι και ζουν σε πολύ κακές κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Αυτό δεν είναι αποδεκτό εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) στις αρχές του 21ου αιώνα.

Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» της ΕΕ για μια νέα αναπτυξιακή πορεία - έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη - δεν αφήνει κανένα περιθώριο για την συνεχιζόμενη οικονομική και κοινωνική περιθωριοποίηση όλων αυτών που αποτελούν τη μεγαλύτερη μειονότητα της Ευρώπης. Η αποφασιστική δράση, στο πλαίσιο ενεργού διαλόγου με τους Ρομά, είναι αναγκαία τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο ΕΕ. Παρόλο που η πρωταρχική ευθύνη για την εν λόγω δράση ανήκει στις δημόσιες αρχές, η πρόκληση παραμένει δεδομένου ότι η κοινωνική και οικονομική ένταξη των Ρομά είναι μια αμφίδρομη διαδικασία που απαιτεί αλλαγή νοοτροπίας περισσότερων των ανθρώπων καθώς και των μελών των κοινοτήτων των Ρομά².

Πρώτα απ' όλα, τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι Ρομά δεν υφίστανται διακρίσεις, αλλά αντιμετωπίζονται όπως κάθε πολίτης της ΕΕ με ισότιμη πρόσβαση σε όλα τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται στο Χάρτη της ΕΕ για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα. Επιπλέον, χρειάζεται δράση για να σταματήσει ο φαύλος κύκλος της φτώχειας που κληροδοτείται από την μια γενιά στην επόμενη. Σε πολλά κράτη μέλη, οι Ρομά αποτελούν ένα σημαντικό και αυξανόμενο ποσοστό του πληθυσμού σχολικής ηλικίας και άρα του μελλοντικού εργατικού δυναμικού. Ο πληθυσμός των Ρομά είναι νέος: 35,7% είναι κάτω των 15 ετών, έναντι 15,7% του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ. Η μέση ηλικία των Ρομά είναι 25 έτη έναντι 40 σε ολόκληρη την ΕΕ³. Η μεγάλη πλειονότητα σε εργάσιμη ηλικία των Ρομά στερείται εκπαίδευσης, την οποία χρειάζονται για να βρουν καλές θέσεις εργασίας. Για τον λόγο αυτό, είναι σημαντική η επένδυση στην εκπαίδευση των παιδιών Ρομά έτσι ώστε να μπορέσουν αργότερα να εισέλθουν με επιτυχία στην αγορά εργασίας. Στα κράτη μέλη όπου ο πληθυσμός των Ρομά είναι σημαντικός, αυτό έχει ήδη οικονομικό αντίκτυπο. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, στη Βουλγαρία περίπου το 23% των νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας είναι Ρομά, ενώ στη Ρουμανία αποτελούν περίπου το 21%⁴.

Ένας σημαντικός αριθμός των Ρομά που ζουν στην ΕΕ είναι νόμιμα διαμένοντες τρίτων χωρών. Μοιράζονται τις ίδιες δυσμενείς συνθήκες διαβίωσης όπως και πολλοί Ρομά που είναι υπήκοοι της ΕΕ, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις των μεταναστών που προέρχονται από χώρες εκτός της ΕΕ. Οι προκλήσεις αυτές αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο

¹ Ο όρος «Ρομά» χρησιμοποιείται - όπως και σε άλλα πολιτικά έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου - ως γενικός όρος, ο οποίος περιλαμβάνει τις ομάδες των ανθρώπων που έχουν λίγο-πολύ παρόμοια πολιτιστικά χαρακτηριστικά, όπως οι Σίντι, οι Travellers, οι Καλέ, οι Gens du voyage, κλπ. είτε κατοικούν σταθερά σε ένα μέρος είτε όχι. Περίπου το 80% των Ρομά υπολογίζεται ότι βρίσκεται σταθερά σε ένα μέρος (SEC(2010)400).

² COM(2010) 133, σ.5.

³ Fundaci6n Secretariado Gitano, Υγεία και κοινότητα των Ρομά, ανάλυση της κατάστασης στην Ευρώπη, 2009. Η μελέτη εξετάζει τη Βουλγαρία, την Τσεχική Δημοκρατία, την Ελλάδα, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία και την Ισπανία.

⁴ Παγκόσμια Τράπεζα, ένταξη των Ρομά. Μια οικονομική ευκαιρία για τη Βουλγαρία, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Ρουμανία και τη Σερβία, Σεπτέμβριος 2010.

των πολιτικών της ΕΕ για την τόνωση της ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις ανάγκες των ιδιαίτερα ευάλωτων ομάδων⁵.

Η ένταξη των Ρομά δεν θα φέρει μόνο κοινωνικά οφέλη, αλλά επίσης θα επωφεληθούν οικονομικά τόσο οι Ρομά, όσο και οι κοινότητες των οποίων αποτελούν μέρος. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της Παγκόσμιας Τράπεζας⁶, για παράδειγμα, η πλήρης ένταξη των Ρομά στην αγορά εργασίας μπορεί να αποφέρει οικονομικά οφέλη που εκτιμάται ότι θα είναι περίπου 0,5 δισεκατομμύριο ευρώ ετησίως για ορισμένες χώρες. Η μεγαλύτερη συμμετοχή των Ρομά στην αγορά εργασίας θα μπορούσε να βελτιώσει την οικονομική παραγωγικότητα, να μειώσει τις κρατικές πληρωμές για την κοινωνική πρόνοια και να αυξήσει τα έσοδα από τους φόρους εισοδήματος. Σύμφωνα με την ίδια μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας, τα φορολογικά οφέλη της ένταξης των Ρομά στην αγορά εργασίας εκτιμάται ότι θα είναι περίπου 175 εκατομμύρια ευρώ ετησίως ανά χώρα. Όλες αυτές οι σημαντικές οικονομικές και δημοσιονομικές συνέπειες της ένταξης των Ρομά μπορεί στη συνέχεια να συμβάλουν στη δημιουργία κλίματος φιλικότερης στάσης απέναντι στους Ρομά από το ευρύ κοινό, συμβάλλοντας έτσι στην ομαλή ένταξή τους στις κοινότητες των οποίων αποτελούν μέρος.

Η οικονομική ενσωμάτωση των Ρομά θα συμβάλει επίσης στην κοινωνική συνοχή, θα ενισχύσει τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες, και θα συμβάλει στην μείωση των διακρίσεων με βάση τη φυλή, το χρώμα, την εθνική καταγωγή, την κοινωνική προέλευση κάποιου ή την ιδιότητα μέλους μειονότητας.⁷

Η ΕΕ έχει κάνει πολλές προτάσεις στα κράτη μέλη για να προωθήσουν την κοινωνική και οικονομική ένταξη των Ρομά, με πιο πρόσφατη την ανακοίνωσή της τον Απρίλιο του 2010⁸. Τα κράτη μέλη έχουν ήδη την υποχρέωση να δώσουν στους Ρομά (όπως οι άλλοι πολίτες της ΕΕ) χωρίς διακρίσεις πρόσβαση στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την επαγγελματική κατάρτιση, την υγειονομική περίθαλψη, την κοινωνική προστασία και στέγαση, σύμφωνα με την οδηγία 2000/43/ΕΚ. Η αυστηρή παρακολούθηση της εφαρμογής της οδηγίας αυτής μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο μέτρησης της ένταξης των Ρομά⁹.

Παρά την κάποια πρόοδο που έχει επιτευχθεί τόσο στα κράτη μέλη όσο και σε επίπεδο ΕΕ¹⁰ τα τελευταία χρόνια, λίγα πράγματα έχουν αλλάξει στην καθημερινή ζωή περισσότερων των Ρομά. Σύμφωνα με την ειδική ομάδα της Επιτροπής για τους Ρομά¹¹, ισχυρά και αναλογικά μέτρα δεν έχουν ακόμη ληφθεί για να αντιμετωπιστούν τα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα μεγάλου μέρους του πληθυσμού των Ρομά της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁵ Ανακοίνωση σχετικά με μια ευρωπαϊκή ατζέντα για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών προβλέπεται το 2011.

⁶ Παγκόσμια Τράπεζα, Ένταξη των Ρομά: μια οικονομική ευκαιρία για τη Βουλγαρία, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Ρουμανία και τη Σερβία, Σεπτέμβριος 2010.

⁷ Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 2 και Χάρτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα, άρθρο 21.

⁸ COM(2010) 133, *Η κοινωνική και οικονομική ένταξη των Ρομά στην Ευρώπη*.

⁹ Οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου, περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής (ΕΕ L 180 της 19.7.2009).

¹⁰ COM(2010) 133, τμήμα 2.

¹¹ Η ειδική ομάδα της Επιτροπής για τους Ρομά συγκροτήθηκε στις 7 Σεπτεμβρίου 2010 για την απλούστευση, την αξιολόγηση και τη συγκριτική αξιολόγηση χρήσης (συμπεριλαμβανομένης και της αποτελεσματικότητας) της χρηματοδότησης της ΕΕ από όλα τα κράτη μέλη για την ένταξη των Ρομά και τον εντοπισμό ανεπαρκούς χρήσης της χρηματοδότησης.

Για την αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης, και δεδομένου ότι η μη διάκριση και μόνο δεν αρκεί για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού των Ρομά, η Επιτροπή ζητά από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να εγκρίνουν το παρόν πλαίσιο της ΕΕ για εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά. Είναι ένα μέσο που θα συμπληρώσει και θα ενισχύσει τη νομοθεσία και τις πολιτικές της ΕΕ για την ισότητα με την αντιμετώπιση, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, αλλά επίσης μέσω διαλόγου με τους Ρομά και μέσω της συμμετοχής τους, των ειδικών αναγκών των Ρομά όσον αφορά την ισότιμη πρόσβαση στην απασχόληση, την εκπαίδευση, τη στέγαση και την υγειονομική περίθαλψη.

Αυτό το πλαίσιο της ΕΕ επιδιώκει να κάνει αισθητή τη διαφορά στη ζωή των Ρομά. Πρόκειται για την απάντηση της ΕΕ στην υφιστάμενη κατάσταση και δεν αντικαθιστά την πρωταρχική ευθύνη των κρατών μελών στον τομέα αυτό. Με αυτό το πλαίσιο της ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη, ανάλογα με το μέγεθος του πληθυσμού των Ρομά που ζει στην επικράτειά τους¹² και λαμβάνοντας υπόψη τα διαφορετικά σημεία εκκίνησής τους, να υιοθετήσουν ή να αναπτύξουν περαιτέρω μια συνολική προσέγγιση για την ένταξη των Ρομά και να εγκρίνουν τους παρακάτω στόχους.

2. ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΜΕΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ: ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Για την επίτευξη σημαντικής πρόοδου όσον αφορά την ένταξη των Ρομά, είναι πλέον σημαντικό να ενταθούν οι προσπάθειες και να διασφαλισθεί ότι οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές πολιτικές ένταξης **θα επικεντρώσουν στους Ρομά με σαφή και συγκεκριμένο τρόπο**, και θα αντιμετωπίσουν τις ανάγκες τους με **συγκεκριμένα μέτρα** για την πρόληψη και την αντιστάθμιση των μειονεκτημάτων που αντιμετωπίζουν. Μια στοχευμένη προσέγγιση, στο πλαίσιο της ευρύτερης στρατηγικής για την καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού - που δεν αποκλείει άλλες ευάλωτες και στερημένες ομάδες από τη στήριξη - είναι συμβατή με την αρχή της μη διακριτικής μεταχείρισης τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν ειδικά μέτρα με σκοπό την πρόληψη ή την αντιστάθμιση μειονεκτημάτων λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής¹³. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη χρησιμοποιήσει με επιτυχία τη θετική δράση υπέρ των Ρομά, δεδομένου ότι τα κλασικά μέτρα κοινωνικής ένταξης δεν επαρκούσαν για να καλύψουν τις συγκεκριμένες ανάγκες τους¹⁴.

Για να εξασφαλιστεί ότι εφαρμόζονται αποτελεσματικές πολιτικές στα κράτη μέλη, η Επιτροπή προτείνει **οι εθνικοί στόχοι ένταξης των Ρομά να σχεδιαστούν ή, όπου ήδη υπάρχουν να προσαρμοστούν, με τρόπο που να συνάδουν με τους στόχους της ΕΕ για την ένταξη των Ρομά**, με στοχευμένες δράσεις και επαρκή χρηματοδότηση (εθνική, ΕΕ και άλλη) για την υλοποίησή τους. Προτείνει λύσεις για την αντιμετώπιση των σημερινών

¹² Βλ. εκτιμήσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι οποίες περιλαμβάνονται στο παράρτημα της παρούσας ανακοίνωσης.

¹³ Οδηγία του Συμβουλίου 2000/43/ΕΚ (ΕΕ L 180 της 19.7.2000)

¹⁴ Για παράδειγμα, οι τοπικές υπηρεσίες εκπαιδευτικής στήριξης των Traveller του Ηνωμένου Βασιλείου (TESS) είναι μια προσαρμοσμένη υπηρεσία για να επιτευχθεί η ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση και ίσα εκπαιδευτικά αποτελέσματα τόσο για τα παιδιά των Traveller όσο και για τα παιδιά των Ρομά. Ένα άλλο παράδειγμα είναι το σχέδιο απασχόλησης για τους Ρομά στη Βουλγαρία το οποίο προσφέρει βοήθεια στους άνεργους Ρομά και υποστήριξη στους επιχειρηματίες. Άλλα παραδείγματα παρατίθενται στην έκθεση της Επιτροπής «Βελτίωση των εργαλείων για την κοινωνική ένταξη και χωρίς διακρίσεις μεταχείριση των Ρομά στην ΕΕ», 2010. Βλέπε επίσης Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Διεθνείς προοπτικές σχετικά με τα μέτρα θετικής δράσης», 2009.

εμποδίων για μια αποτελεσματική χρήση των ταμείων της ΕΕ, και θέτει τα θεμέλια ενός **ισχυρού μηχανισμού παρακολούθησης** που θα εξασφαλίσει συγκεκριμένα αποτελέσματα για τους Ρομά.

3. ΕΚΦΡΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΕ: ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟΧΩΝ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Η Ετήσια Έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής¹⁵ για την Ανάπτυξη έδειξε ότι πολλά πρέπει να γίνουν από τα κράτη μέλη και την ΕΕ για την εφαρμογή της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και την επίτευξη των κυριότερων στόχων της, υποστηριζόμενη από εμβληματικές πρωτοβουλίες¹⁶. Για ορισμένα κράτη μέλη, η αντιμετώπιση της κατάστασης των Ρομά όσον αφορά την απασχόληση, τη φτώχεια και την εκπαίδευση θα συμβάλει στην πρόοδο προς την κατεύθυνση των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για την απασχόληση, την κοινωνική ένταξη και την εκπαίδευση.

Οι στόχοι της **ΕΕ για την ένταξη των Ρομά** θα πρέπει να καλύπτουν, κατ' αναλογία με το μέγεθος του πληθυσμού των Ρομά, **τέσσερις κρίσιμους τομείς: πρόσβαση στην εκπαίδευση, την απασχόληση και στις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και στέγασης**. Αυτά τα ελάχιστα πρότυπα πρέπει να βασίζονται σε κοινούς, συγκρίσιμους και αξιόπιστους δείκτες. Η επίτευξη αυτών των στόχων είναι σημαντικό να βοηθήσει τα κράτη μέλη στην επίτευξη των γενικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

- **Πρόσβαση στην εκπαίδευση: Εξασφάλιση ότι όλα τα παιδιά των Ρομά θα ολοκληρώσουν το λιγότερο το δημοτικό σχολείο**

Το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού των Ρομά είναι πολύ χαμηλότερο από αυτό του υπόλοιπου πληθυσμού, αν και η κατάσταση διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών¹⁷.

Ενώ η σχολική φοίτηση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι υποχρεωτική σε όλα τα κράτη μέλη, τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να εξασφαλίσουν ότι η πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι διαθέσιμη σε όλα τα παιδιά των ηλικιών υποχρεωτικής φοίτησης. Σύμφωνα με τα καλύτερα διαθέσιμα στοιχεία από την έρευνα για το εργατικό δυναμικό το 2009¹⁸, κατά μέσο όρο το 97,5% των παιδιών στην ΕΕ ολοκληρώνουν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Έρευνες δείχνουν ότι σε ορισμένα κράτη μέλη, μόνο ένας περιορισμένος αριθμός παιδιών Ρομά ολοκληρώνει το δημοτικό σχολείο¹⁹. Τα παιδιά των Ρομά τείνουν να υπερεκπροσωπούνται στην ειδική εκπαίδευση και σε χωριστά σχολεία. Υπάρχει ανάγκη για την ενίσχυση των δεσμών με τις κοινότητες, μέσω πολιτισμικών/σχολικών διαμεσολαβητών, ιερών ναών, θρησκευτικών οργανώσεων ή κοινοτήτων και μέσω της ενεργού συμμετοχής των γονέων Ρομά, για τη βελτίωση των διαπολιτισμικών ικανοτήτων των εκπαιδευτικών, τον

¹⁵ COM (2011) 11, Ετήσια Έρευνα για την Ανάπτυξη: παρουσίαση της ολοκληρωμένης απάντησης της ΕΕ για την κρίση.

¹⁶ Από τις επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες, οι πιο σημαντικές στο πλαίσιο αυτό είναι η «Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα κατά της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού» και η «Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας» και η «Ένωση καινοτομίας».

¹⁷ Όσον αφορά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η συμμετοχή των Ρομά είναι περίπου 10%, όπως εκτιμάται με βάση την έρευνα του Open Society Institute (OSI) το 2008 (διαθέσιμα στοιχεία για επτά κράτη μέλη).

¹⁸ Έρευνα για το εργατικό δυναμικό, 2009
"http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/microdata/lfs

¹⁹ Open Society Institute, *Διεθνή συγκριτικά στοιχεία για την εκπαίδευση των Ρομά, 2008*. Τα δεδομένα για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι διαθέσιμα για 6 κράτη μέλη: Βουλγαρία, Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Ρουμανία και Σλοβακία. 42% είναι ο σταθμισμένος μέσος όρος των εν λόγω κρατών μελών.

περιορισμό του διαχωρισμού και την διασφάλιση της συμμόρφωσης με την υποχρέωση φοίτησης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Η Επιτροπή σχεδιάζει μια κοινή δράση με το Συμβούλιο της Ευρώπης για την εκπαίδευση περίπου 1000 διαμεσολαβητών για χρονικό διάστημα δύο ετών. Οι διαμεσολαβητές μπορούν να ενημερώνουν και να συμβουλεύουν τους γονείς για τη λειτουργία του τοπικού εκπαιδευτικού συστήματος και να βοηθούν στο να εξασφαλίζεται ότι τα παιδιά πραγματοποιούν τη μετάβαση στο επόμενο στάδιο της σχολικής τους ζωής.

Είναι γνωστό ότι τα παιδιά που δεν συμμετέχουν στην σχολική εκπαίδευση, εισέρχονται καθυστερημένα στο σχολικό σύστημα ή το εγκαταλείπουν πολύ νωρίς, στη συνέχεια θα αντιμετωπίσουν σημαντικές δυσκολίες, που κυμαίνονται από αναλφαβητισμό και γλωσσικά προβλήματα μέχρι αισθήματα αποκλεισμού και ανεπάρκειας. Ως αποτέλεσμα, θα δυσκολευτούν να ενταχθούν στην επιμόρφωση, στο πανεπιστήμιο ή σε μια καλή δουλειά. Ως εκ τούτου, ενθαρρύνονται οι πρωτοβουλίες των προγραμμάτων δεύτερης ευκαιρίας για τους νεαρούς ενήλικους που έχουν εγκαταλείψει το σχολείο, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων με σαφή έμφαση στα παιδιά των Ρομά. Η στήριξη θα πρέπει επίσης να δοθεί στην μεταρρύθμιση των προγραμμάτων κατάρτισης των εκπαιδευτικών και στη διαμόρφωση καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας. Η συμμετοχή παιδιών με πολλαπλές μειονεξίες απαιτεί μια διατομεακή συνεργασία και κατάλληλα προγράμματα στήριξης. Η Επιτροπή συγκρότησε ομάδα υψηλού επιπέδου για τον αναλφαβητισμό και ξεκίνησε εκστρατεία κατά του αναλφαβητισμού ως συμβολή στην εμβληματική πρωτοβουλία «Νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας» στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» που θα τονίσει τη σημασία της καταπολέμησης του αναλφαβητισμού των παιδιών και των ενηλίκων Ρομά.

Η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα²⁰ η οποία υπογράμμισε ότι τα ποσοστά συμμετοχής των παιδιών Ρομά είναι σημαντικά χαμηλότερα, αν και οι ανάγκες τους για υποστήριξη είναι περισσότερες. Η αυξημένη πρόσβαση στην υψηλής ποιότητας και χωρίς διαχωρισμούς προσχολική εκπαίδευση μπορεί να διαδραματίσει βασικό ρόλο στην αντιμετώπιση του εκπαιδευτικού μειονεκτήματος που αντιμετωπίζουν τα παιδιά των Ρομά, όπως τονίζεται από τις πιλοτικές δράσεις για την ένταξη των Ρομά που βρίσκονται σε εξέλιξη σε ορισμένα κράτη μέλη, με συνεισφορές από τον προϋπολογισμό της ΕΕ²¹.

Για το λόγο αυτό, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν ότι όλα τα παιδιά των Ρομά έχουν πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση και δεν υπόκεινται σε διακρίσεις ή διαχωρισμούς, ανεξάρτητα από το εάν κατοικούν μόνιμα σε έναν τόπο ή όχι. Τα κράτη μέλη θα πρέπει, τουλάχιστον, να διασφαλίσουν την ολοκλήρωση της πρωτοβάθμιας σχολικής εκπαίδευσης. Θα πρέπει επίσης να διευρύνουν την πρόσβαση στην ποιοτική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και να μειώσουν τον αριθμό των παιδιών που εγκαταλείπουν πρόωρα τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σύμφωνα με την στρατηγική «Ευρώπη 2020». Οι νεαροί Ρομά θα πρέπει, επίσης, να ενθαρρύνονται να συμμετέχουν στη δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια εκπαίδευση²².

- **Πρόσβαση στην απασχόληση: Γεφύρωση του χάσματος απασχόλησης μεταξύ των Ρομά και του υπόλοιπου πληθυσμού**

²⁰ COM(2011) 66.

²¹ Πιλοτικό έργο: « Ένα καλό ξεκίνημα: κλιμάκωση της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες για μικρά παιδιά Ρομά».

²² Σε αυτό το πλαίσιο, η δυνατότητα αξιοποίησης των καινοτόμων προσεγγίσεων, όπως η πρόσβαση στη μάθηση και η απόκτηση δεξιοτήτων με βάση την χρήση των ΤΠΕ θα πρέπει να διερευνηθούν ενεργά.

Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» έθεσε ως γενικό στόχο το 75% του πληθυσμού ηλικίας 20-64 ετών να απασχολούνται (ο μέσος όρος απασχόλησης στην ΕΕ είναι 68,8%²³). Η Ετήσια Έρευνα για την Ανάπτυξη του 2011 περιγράφει πώς τα κράτη μέλη ορίζουν εθνικούς στόχους για την απασχόληση μέσα από εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων βάσει των οποίων μπορεί να μετρηθεί η πρόοδος. Τα εμπειρικά στοιχεία και η έρευνα για την κοινωνικοοικονομική κατάσταση των Ρομά δείχνουν ότι υπάρχει σημαντικό κενό στο ποσοστό απασχόλησης μεταξύ των Ρομά και του υπόλοιπου πληθυσμού.

Η Παγκόσμια Τράπεζα διαπίστωσε ότι τα ποσοστά απασχόλησης των Ρομά (ιδίως για τις γυναίκες) υστερούν κατά πολύ από εκείνα της πλειονότητας των μη Ρομά²⁴. Η έρευνα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα, σε επτά κράτη μέλη, σημειώνει επίσης σημαντικά κενά και αναφέρει ότι οι Ρομά θεωρούν ότι υφίστανται εξαιρετικά δυσμενή διάκριση στον τομέα της απασχόλησης²⁵.

Για το λόγο αυτό τα κράτη μέλη θα πρέπει να χορηγούν στους Ρομά πλήρη πρόσβαση χωρίς διακρίσεις στην επαγγελματική κατάρτιση, στην αγορά εργασίας καθώς και σε εργαλεία και πρωτοβουλίες αυτοαπασχόλησης. Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η πρόσβαση στις μικροπιστώσεις. Στο δημόσιο τομέα, δέουσα προσοχή πρέπει να δοθεί για την απασχόληση προσοντούχων Ρομά σε θέσεις δημοσίων υπαλλήλων. Οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης μπορούν να συνδράμουν τους Ρομά με την παροχή εξατομικευμένων υπηρεσιών και διαμεσολάβησης. Αυτό θα μπορούσε να προσελκύσει τους Ρομά στην αγορά εργασίας και να αυξήσει έτσι το ποσοστό της απασχόλησης.

- **Πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη: Μείωση του χάσματος μεταξύ των Ρομά και του υπόλοιπου πληθυσμού όσον αφορά την κατάσταση της υγείας**

Το προσδόκιμο επιβίωσης κατά τη γέννηση στην ΕΕ είναι 76 έτη για τους άνδρες και 82 έτη για τις γυναίκες²⁶. Για τους Ρομά, υπολογίζεται ότι είναι 10 χρόνια χαμηλότερο²⁷. Επιπλέον, ενώ το ποσοστό βρεφικής θνησιμότητας στην ΕΕ είναι 4,3 τοις χιλίοις των γεννήσεων ζώντων τέκνων²⁸, υπάρχουν στοιχεία ότι το ποσοστό είναι πολύ υψηλότερο μεταξύ των κοινοτήτων των Ρομά. Η έκθεση του Αναπτυξιακού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών σε πέντε χώρες σημείωσε ότι τα ποσοστά παιδικής θνησιμότητας των Ρομά είναι 2 έως 6 φορές υψηλότερα από εκείνα του γενικού πληθυσμού, ανάλογα με τη χώρα. Τα υψηλά επίπεδα

²³ COM (2011) 11 Παράρτημα 3, Σχέδιο κοινής έκθεσης για την απασχόληση. Βλέπε επίσης έρευνα για το εργατικό δυναμικό, 2009: για το 2009 ο δείκτης απασχόλησης ήταν 62,5% για τις γυναίκες, και 75,8% για τους άντρες, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&rcode=t2020_10

²⁴ Παγκόσμια Τράπεζα, ό.π.

²⁵ Οργανισμός για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα, Έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις μειονότητες και τις διακρίσεις, Έκθεση βασικών αποτελεσμάτων, 2009.

²⁶ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?p_product_code=TSDPH100

²⁷ COM (2009) 567 τελικό, *Αλληλεγγύη στον τομέα της υγείας: Μείωση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας*. Βλέπε επίσης Fundaci3n Secretariado Gitano, ό.π. και Sepkowitz K, «Η υγεία του πληθυσμού των Ρομά παγκοσμίως», 2006, με βάση την κατάσταση στην Τσεχική Δημοκρατία, την Ιρλανδία, τη Σλοβακία και τη Βουλγαρία.

²⁸ Ο λόγος του αριθμού θανάτων παιδιών κάτω του ενός έτους κατά τη διάρκεια του έτους, προς τον αριθμό των γεννήσεων ζώντων τέκνων κατά το εν λόγω έτος. Δεδομένα Eurostat, 2009, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=demo_minfind&lang=en

παιδικής θνησιμότητας μεταξύ της κοινότητας των Ρομά έχουν παρατηρηθεί και σε άλλες χώρες²⁹.

Αυτή η διαφορά αντανακλά το συνολικό χάσμα στον τομέα της υγείας μεταξύ των Ρομά και των μη Ρομά. Η διαφορά αυτή συνδέεται με τις άσχημες συνθήκες διαβίωσής τους, την έλλειψη στοχοθετημένης εκστρατείας ενημέρωσης και πρόσβασης σε ποιοτική υγειονομική περίθαλψη και την έκθεση της υγείας σε υψηλότερους κινδύνους. Στην έρευνα του Οργανισμού για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα, οι διακρίσεις από το προσωπικό υγειονομικής περίθαλψης αναδείχθηκαν επίσης ως ιδιαίτερο πρόβλημα για τους Ρομά³⁰: το 17% ανέφερε ότι είχε βιώσει τέτοιες διακρίσεις κατά τους προηγούμενους 12 μήνες. Η χρήση των υπηρεσιών πρόληψης μεταξύ του πληθυσμού των Ρομά είναι μικρή και, σύμφωνα με ορισμένες μελέτες, πάνω από το 25% των παιδιών των Ρομά δεν είναι πλήρως εμβολιασμένα³¹.

Για το λόγο αυτό τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν στους Ρομά πρόσβαση σε ποιοτική υγειονομική περίθαλψη, κυρίως σε παιδιά και γυναίκες, καθώς επίσης να τους παρέχουν προληπτική φροντίδα και κοινωνικές υπηρεσίες σε παρόμοιο επίπεδο και κάτω από τις ίδιες συνθήκες όπως παρέχουν και στον υπόλοιπο πληθυσμό. Όπου είναι δυνατόν, καταρτισμένοι Ρομά πρέπει να συμμετέχουν σε προγράμματα υγειονομικής περίθαλψης τα οποία έχουν στόχο τις κοινότητές τους.

- **Πρόσβαση σε στέγαση και βασικές υπηρεσίες: Γεφύρωση του χάσματος μεταξύ του ποσοστού των Ρομά με πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσίες κοινής ωφέλειας (όπως είναι η ύδρευση, το ηλεκτρικό ρεύμα και το φυσικό αέριο), και του υπόλοιπου αντίστοιχου ποσοστού του πληθυσμού.**

Το 72% με 100% των νοικοκυριών σε ολόκληρη την ΕΕ είναι συνδεδεμένα με την δημόσια παροχή νερού³². Ωστόσο, η κατάσταση των Ρομά είναι πολύ χειρότερη. Οι κακές συνθήκες στέγασής τους περιλαμβάνουν ανεπαρκή πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, όπως η ύδρευση, το ηλεκτρικό ρεύμα και το φυσικό αέριο, και οι Ρομά χωρίς μόνιμο τόπο εγκατάστασης συχνά δυσκολεύονται να βρουν χώρους που έχουν πρόσβαση στο νερό³³. Αυτό έχει αρνητικό αντίκτυπο στην υγεία τους και τη συνολική ένταξη τους στην κοινωνία.

Για το λόγο αυτό τα κράτη μέλη πρέπει να προωθήσουν την πρόσβαση χωρίς διακρίσεις στην στέγαση, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής στέγασης. Η δράση σχετικά με τη στέγαση πρέπει να πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, η οποία περιλαμβάνει κυρίως την εκπαίδευση, την υγεία, τις κοινωνικές υποθέσεις, την απασχόληση και την ασφάλεια, καθώς και μέτρα εξάλειψης του διαχωρισμού. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες των Ρομά που δεν έχουν μόνιμο τόπο

²⁹ Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP), Οι Ρομά στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, Αποφεύγοντας την παγίδα της εξάρτησης, 2003. Βουλγαρία, Ρουμανία, Σλοβακία, Ουγγαρία και Τσεχική Δημοκρατία. Επιτροπή για την ισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα, ανισότητες που βιώνουν οι κοινότητες των Αθίγγανων και των Travellers: Ανασκόπηση, 2009.

³⁰ Οργανισμός για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα, Έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις μειονότητες και τις διακρίσεις, Έκθεση βασικών αποτελεσμάτων, 2009.

³¹ Fundación Secretariado Gitano, ό.π. βλ. επίσης Πανεπιστήμιο του Sheffield, *Η κατάσταση της υγείας των Αθιγγάνων και Travellers στην Αγγλία*, 2004.

³² Δεδομένα Eurostat, 2002, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/8-21032006-AP/EN/8-21032006-AP-EN.PDF

³³ Οργανισμός για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα, Συνθήκες Στέγασης των Ρομά και των Travellers στην ΕΕ, συγκριτική έκθεση, 2009.

εγκατάστασης (π.χ. με την παροχή πρόσβασης σε κατάλληλους χώρους μόνιμης εγκατάστασης για τους Ρομά που δεν έχουν μόνιμη διαμονή). Θα πρέπει να παρεμβαίνουν ενεργά με στοχοθετημένα προγράμματα συμμετοχής των περιφερειακών και τοπικών αρχών.

4. ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ: ΜΙΑ ΣΑΦΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Με βάση την εμπειρία των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων αυτών που συμμετέχουν στην Δεκαετία ένταξης των Ρομά³⁴, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να χαράξουν τις εθνικές τους στρατηγικές για την ένταξη των Ρομά με βάση τη στοχευμένη προσέγγιση που περιγράφηκε ανωτέρω και να παραταθεί η περίοδος προγραμματισμού τους μέχρι το 2020. Τα κράτη μέλη που δεν διαθέτουν ακόμα εθνικές στρατηγικές για τους Ρομά καλούνται να καθορίσουν παρεμφερείς στόχους, ανάλογα με το μέγεθος του πληθυσμού των Ρομά που ζει στην επικράτειά τους³⁵, λαμβάνοντας υπόψη τα διαφορετικά σημεία εκκίνησής τους καθώς και τις ιδιαιτερότητες των εν λόγω πληθυσμών.

Οι εθνικές στρατηγικές των κρατών μελών πρέπει να ακολουθήσουν μια στοχοθετημένη προσέγγιση η οποία, **σύμφωνα με τις κοινές βασικές αρχές για την ένταξη των Ρομά**³⁶, θα συμβάλει ενεργά στην κοινωνική ένταξη των Ρομά στον κορμό της κοινωνίας και στην εξάλειψη του διαχωρισμού, όπου υπάρχει. Θα πρέπει να ενταχθούν και να συμβάλουν στο ευρύτερο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και θα πρέπει συνεπώς να **συμβαδίζουν με τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων**.

Κατά την ανάπτυξη των εθνικών στρατηγικών ένταξης των Ρομά, τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν υπόψη τις ακόλουθες προσεγγίσεις:

- Να ορίσουν επιτεύξιμους **εθνικούς στόχους ένταξης των Ρομά** για την γεφύρωση του χάσματος με τον γενικό πληθυσμό. Οι στόχοι αυτοί θα πρέπει να αντιμετωπίσουν, το λιγότερο, τους τέσσερις στόχους της ΕΕ για την ένταξη των

³⁴ Η Δεκαετία ένταξης των Ρομά 2005-2015 είναι μια διεθνής πρωτοβουλία που φέρνει σε επαφή κυβερνήσεις, διεθνείς οργανισμούς-εταίρους και την κοινωνία των πολιτών, για την επιτάχυνση της προόδου προς την ένταξη των Ρομά και την επανεξέταση της προόδου με διαφανή και μετρήσιμο τρόπο. Οι δώδεκα χώρες που συμμετέχουν στη Δεκαετία είναι η Βουλγαρία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Ουγγαρία, η Ρουμανία, η Σλοβακία, η Ισπανία καθώς και η Αλβανία, η Βοσνία - Ερζεγοβίνη, η Κροατία, η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, το Μαυροβούνιο και η Σερβία. Η Σλοβενία έχει καθεστώς τηρητή. Οι διεθνείς οργανισμοί – εταίροι της Δεκαετίας είναι η Παγκόσμια Τράπεζα, το OSI, το Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP), το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο ΟΑΣΕ, η ERIO (European Roma Information Office), το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ρομά και Travellers (ERTF), το ERRC (European Roma Rights Center), ο ΟΗΕ-HABITAT, η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), και η UNICEF.

³⁵ Βλέπε εκτιμήσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης στη διεύθυνση: http://www.coe.int/t/dg3/romatravellers/default_EN.asp, που περιλαμβάνονται στο παράρτημα της παρούσας ανακοίνωσης.

³⁶ Οι 10 κοινές βασικές αρχές για την ένταξη των Ρομά παρουσιάστηκαν στην πρώτη συνεδρίαση της πλατφόρμας στις 24 Απριλίου 2009. Επισυνάπτονται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2009. Περιλαμβάνουν: 1) εποικοδομητικές, ρεαλιστικές και μη διακρινούσες πολιτικές 2) ρητή, αλλά όχι αποκλειστική στόχευση 3) διαπολιτισμική προσέγγιση 4) στόχευση για ενσωμάτωση στην βασική ατζέντα θεμάτων 5) συνειδητοποίηση της διάστασης του φύλου 6) μεταφορά τεκμηριωμένων πολιτικών 7) χρήση των μέσων της ΕΕ 8) συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών 9) συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών 10) ενεργό συμμετοχή των Ρομά.

Ρομά που αφορούν στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την υγειονομική περίθαλψη και τη στέγαση.

- Να προσδιορίσουν, ανάλογα με την περίπτωση, **τις μειονεκτούσες μικροπεριφέρειες ή τις γειτονιές που είναι διαχωρισμένες**, όπου οι κοινότητες είναι πιο υποβαθμισμένες, χρησιμοποιώντας τους ήδη διαθέσιμους κοινωνικοοικονομικούς και εδαφικούς δείκτες (δηλαδή πολύ χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, μακροχρόνια ανεργία, κ.λπ. ...).
- Να διαθέσουν ένα **επαρκές ποσό χρηματοδότησης από τους εθνικούς προϋπολογισμούς**, το οποίο πρέπει να ενισχύεται, όπου χρειάζεται, από τη διεθνή χρηματοδότηση και τη χρηματοδότηση της ΕΕ.
- Να συμπεριλάβουν **δραστικές μεθόδους παρακολούθησης** για την αξιολόγηση των επιπτώσεων που έχουν οι δράσεις ένταξης των Ρομά και ένα μηχανισμό επανεξέτασης για την προσαρμογή της στρατηγικής.
- Να σχεδιάζονται, να εφαρμόζονται και να παρακολουθούνται σε **στενή συνεργασία και συνεχή διάλογο με την κοινωνία των πολιτών των Ρομά, των περιφερειακών και τοπικών αρχών**.
- Να ορίσουν ένα **εθνικό φορέα συντονισμού για την εθνική στρατηγική ένταξης των Ρομά** με την αρμοδιότητα να συντονίζει την ανάπτυξη και την εφαρμογή της στρατηγικής ή, κατά περίπτωση, να βασιστούν σε κατάλληλες υπάρχουσες διοικητικές δομές.

Τα κράτη μέλη καλούνται να εκπονήσουν ή να αναθεωρήσουν τις εθνικές στρατηγικές ενσωμάτωσης των Ρομά και να τις υποβάλουν στην Επιτροπή μέχρι το τέλος του Δεκεμβρίου του 2011. Την άνοιξη του 2012, πριν από την ετήσια σύνοδο της πλατφόρμας των Ρομά, η Επιτροπή θα αξιολογήσει αυτές τις εθνικές στρατηγικές και θα υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την πρόοδο.

5. ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΡΟΜΑ

Η εφαρμογή και η επιτυχία των εθνικών στρατηγικών ένταξης των Ρομά θα εξαρτηθεί πολύ από την αποτελεσματική και επαρκή κατανομή των εθνικών πόρων. Η χρηματοδότηση της ΕΕ δεν μπορεί από μόνη της ασφαλώς να δώσει λύση στην κατάσταση των Ρομά, αλλά η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι έως και **26,5 δισεκατομμύρια ευρώ από κονδύλια της ΕΕ** έχουν επί του παρόντος προγραμματιστεί για τη στήριξη των προσπαθειών των κρατών μελών στον τομέα της κοινωνικής ένταξης, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης στις προσπάθειες βοήθειας των Ρομά³⁷.

Τον Απρίλιο του 2010, η Επιτροπή³⁸ κάλεσε τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ, και ιδίως τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ευρωπαϊκό

³⁷ Για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο έχουν διατεθεί 9,6 δισεκατομμύρια ευρώ κατά την περίοδο 2007-2013 για μέτρα που στοχεύουν στην κοινωνικοοικονομική ένταξη των μειονεκτούντων ατόμων - μεταξύ των οποίων και οι περιθωριοποιημένοι Ρομά - και 172 εκατομμύρια ευρώ έχουν ρητά διατεθεί για δράσεις που στοχεύουν στην ενσωμάτωση των Ρομά. Στην περίπτωση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), περισσότερα από 16,8 δισεκατομμύρια ευρώ έχουν προγραμματιστεί για κοινωνικές υποδομές.

³⁸ COM(2010) 133.

Γεωργικό Ταμείο για την Αγροτική Ανάπτυξη, ήταν προσβάσιμα στους Ρομά. Η προσέγγιση αυτή εγκρίθηκε από το Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2010³⁹. Ωστόσο, τα περισσότερα κράτη μέλη επί του παρόντος δεν κάνουν ακόμη επαρκή χρήση των διαθέσιμων κεφαλαίων της ΕΕ για την αντιμετώπιση των αναγκών των Ρομά.

Επίτευξη προόδου στο πλαίσιο της τρέχουσας περιόδου προγραμματισμού (2007-2013) ...

- Για να ξεπεραστούν οι αδυναμίες στην ανάπτυξη των κατάλληλων στρατηγικών και όπου υπάρχουν, των αποτελεσματικών μέτρων για την εφαρμογή τους, τα κράτη μέλη καλούνται να τροποποιήσουν τα επιχειρησιακά προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο για την Αγροτική Ανάπτυξη με στόχο την καλύτερη στήριξη στοχευμένων έργων για τους Ρομά, και να τα ευθυγραμμίσουν με τις εθνικές στρατηγικές ενσωμάτωσης των Ρομά.
- Η Επιτροπή θα εξετάσει μαζί με τα κράτη μέλη τις αλλαγές των επιχειρησιακών προγραμμάτων τους, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι νέες ανάγκες, να απλουστευθεί η υλοποίηση και να επιταχυνθεί η εφαρμογή των προτεραιοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης της ολοκληρωμένης στεγαστικής προσέγγισης που προβλέπεται στον τροποποιημένο κανονισμό του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης⁴⁰. Η Επιτροπή θα εξετάζει άμεσα τις αιτήσεις για τροποποιήσεις του προγράμματος που σχετίζονται με τις εθνικές στρατηγικές ενσωμάτωσης των Ρομά.
- Υπάρχουν σημαντικά ποσά τεχνικής βοήθειας της ΕΕ στη διάθεση των κρατών μελών (4% του συνόλου των διαρθρωτικών ταμείων), εκ των οποίων τα κράτη μέλη κατά μέσο όρο έχουν χρησιμοποιήσει μόνο το 31% των προγραμματισμένων κονδυλίων τους μέχρι τα τέλη του 2009. Τα ποσά αυτά θα χαθούν αν δεν χρησιμοποιηθούν. Κατά το σχεδιασμό των εθνικών στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά, τα κράτη μέλη θα πρέπει να κάνουν μεγαλύτερη χρήση της τεχνικής βοήθειας της ΕΕ⁴¹ για να βελτιώσουν την ικανότητά τους για διαχείριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση και όσον αφορά τα έργα που στοχεύουν στους Ρομά. Το μέσο αυτό μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί από τα κράτη μέλη για να αποκτήσουν την τεχνογνωσία των περιφερειακών, εθνικών και διεθνών οργανισμών κατά την προετοιμασία, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των παρεμβάσεων.
- Για την υπέρβαση θεμάτων ικανότητας, όπως είναι η έλλειψη τεχνογνωσίας και διοικητικής ικανότητας των διαχειριστικών αρχών και οι δυσκολίες του συνδυασμού κονδυλίων για την υποστήριξη ολοκληρωμένων σχεδίων, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να εξετάσουν την ανάθεση της διαχείρισης και την εφαρμογή ορισμένων τμημάτων των προγραμμάτων τους σε ενδιάμεσους φορείς,

³⁹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 7ης Ιουνίου το 2010, 10058/10+COR 1.

⁴⁰ Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 437/2010 (ΕΕ L 132 της 29.5.2010). Στις 9 Φεβρουαρίου 2011, η Επιτροπή εξέδωσε καθοδηγητικό σημείωμα σχετικά με την εφαρμογή ολοκληρωμένων στεγαστικών παρεμβάσεων υπέρ των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ, που εγκρίθηκε από την επιτροπή συντονισμού των ταμείων.

⁴¹ Στα έγγραφα COM(2010)110, *Κοινωνική συνοχή: Η στρατηγική έκθεση 2010 σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος 2007-2013* και SEC(2010) 360, αναφέρεται ότι τα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν κατά μέσο όρο μόνο το 31% των κονδυλίων τους για την υποστήριξη της προετοιμασίας, της υλοποίησης και της παρακολούθησης της πολιτικής για τη συνοχή.

όπως διεθνείς οργανισμούς, περιφερειακούς αναπτυξιακούς φορείς, εκκλησίες και θρησκευτικές οργανώσεις ή κοινότητες, καθώς και μη κυβερνητικές οργανώσεις με αποδεδειγμένη εμπειρία στην ένταξη των Ρομά και γνώση των επιτόπιων φορέων⁴². Ως προς αυτό, το δίκτυο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής θα μπορούσε να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο⁴³.

- Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να εξετάσουν τη χρήση του ευρωπαϊκού μηχανισμού μικροχρηματοδοτήσεων Progress⁴⁴, για τον οποίο η συνολική, διαθέσιμη για την περίοδο 2010-2013, χρηματοδότηση από την ΕΕ είναι 100 εκατομμύρια ευρώ. Η Επιτροπή εκτιμά ότι το ποσό αυτό μπορεί να πολλαπλασιαστεί ανερχόμενο σε περισσότερα από 500 εκατομμύρια ευρώ υπό μορφή μικροπιστώσεων κατά τα επόμενα οκτώ χρόνια. Οι κοινότητες των Ρομά είναι μία από τις στοχευμένες του μέσου ομάδες⁴⁵. Με το να δοθεί στις κοινότητες των Ρομά ευκαιρία να ξεκινήσουν αυτόνομες παραγωγικές δραστηριότητες μπορεί να παρακινηθούν οι άνθρωποι να συμμετάσχουν ενεργά στην κανονική απασχόληση, να μειωθεί η εξάρτηση από παροχές και να αποτελέσει αυτό το εγχείρημα έμπνευση για τις μελλοντικές γενιές.
- Κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών ένταξης των Ρομά, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να κάνουν χρήση της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας κοινωνικής καινοτομίας, την οποία η Επιτροπή προτίθεται να ξεκινήσει το 2011 όπως ορίζεται στην εμβληματική πρωτοβουλία «Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού». Αυτή η προσέγγιση που βασίζεται στην καινοτομία μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών κοινωνικής ένταξης.

... και μετά το 2013

Δεδομένου ότι οι εθνικές στρατηγικές για την ενσωμάτωση των Ρομά θα πρέπει να καλύπτουν την περίοδο 2011-2020, είναι σημαντικό να γίνει καλύτερη δυνατή χρήση της χρηματοδότησης που θα διατεθεί από το νέο πολυετές χρηματοδοτικό πλαίσιο. Το ΠΧΠ θα καθορίσει τον τρόπο με τον οποίο οι μελλοντικοί προϋπολογισμοί της ΕΕ θα υποστηρίζουν τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Από τη φάση του σχεδιασμού της, η στρατηγική «Ευρώπη 2020» λαμβάνει υπόψη την κατάσταση του πληθυσμού των Ρομά.⁴⁶ Οι δράσεις για τη στήριξη της ένταξης των Ρομά θα

⁴² Σύμφωνα με τον κανονισμό αριθ.1083/2006 του Συμβουλίου άρθρα 42 και 43, αναφορικά με τη χορήγηση επιδοτήσεων (ΕΕ L 210, 31.7.2006).

⁴³ Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχει ένα δίκτυο εθνικών σημείων επαφής στην οργανωμένη κοινωνία των πολιτών μέσω εθνικών οικονομικών και κοινωνικών επιτροπών και συναφών οργανισμών.

⁴⁴ Απόφαση αριθ. 283/2010/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαρτίου 2010.

⁴⁵ Η Επιτροπή υποστηρίζει ήδη, για παράδειγμα, το Κιύτprogram, ένα μικρής κλίμακας πιλοτικό έργο που στοχεύει στην κοινότητα των Ρομά στην Ουγγαρία και παρέχει σχετικά χαμηλού ύψους μικροδάνεια.

⁴⁶ Οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για οικονομικές πολιτικές και πολιτικές απασχόλησης (αριθ. 10) κάνουν ρητή αναφορά στους Ρομά. Επιπλέον, η εμβληματική πρωτοβουλία «Πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού» περιγράφει τον τρόπο για την αντιμετώπιση της ένταξης των Ρομά στο πλαίσιο της συνολικής πολιτικής για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Άλλες κατευθυντήριες γραμμές των πολιτικών απασχόλησης προωθούν την απασχολησιμότητα με τρόπο που να βοηθά την κοινωνικοοικονομική ένταξη των Ρομά.

αποτελέσουν μέρος των σχετικών χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ, ιδιαίτερα των κονδυλίων για την πολιτική συνοχής. Κατά την προετοιμασία των προτάσεων της για το μελλοντικό κανονιστικό πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή βάσει των προσανατολισμών που εκτέθηκαν στην αναθεώρηση του προϋπολογισμού⁴⁷ και στα συμπεράσματα της πέμπτης έκθεσης για τη συνοχή, η Επιτροπή θα καταβάλλει προσπάθεια να αντιμετωπίσει τα σημερινά πιθανά εμπόδια για την αποτελεσματική χρήση των κονδυλίων για την πολιτική συνοχής με σκοπό να στηρίξει την ένταξη των Ρομά.

Θα είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι προτεραιότητες των επενδύσεων των διαφόρων κεφαλαίων, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στον τομέα της κοινωνικής ένταξης και στην καταπολέμηση της φτώχειας υποστηρίζουν την εφαρμογή των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων και των εθνικών στρατηγικών ένταξης των Ρομά. Θα πρέπει επίσης να καθορίζουν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για μια αποτελεσματική και προσανατολισμένη στα αποτελέσματα υποστήριξη, μεταξύ άλλων και μέσα από καλύτερη αξιολόγηση. Επιπλέον, θα πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα χρήσης θετικών κινήτρων για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων. Ταυτόχρονα, η απλούστευση των διαδικασιών προς όφελος των χρηστών του προγράμματος θα είναι ένα από τα κύρια στοιχεία που η Επιτροπή θα λάβει υπόψη κατά την προετοιμασία των μελλοντικών προτάσεων. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τα έργα που απευθύνονται στις ανάγκες των Ρομά.

6. ΠΡΩΘΗΣΗ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ: Η ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ

Η στρατηγική διεύρυνσης της Επιτροπής⁴⁸ υπογράμμισε την επισφαλή κατάσταση πολλών Ρομά στα Δυτικά Βαλκάνια και την Τουρκία. Ο αριθμός τους υπολογίζεται στα 3,8 εκατομμύρια από το Συμβούλιο της Ευρώπης.

Οι Ρομά στις χώρες της διεύρυνσης αντιμετωπίζουν παρόμοια ή ακόμη και πιο σοβαρά προβλήματα από ό, τι σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ: κοινωνικό αποκλεισμό, διαχωρισμό και περιθωριοποίηση που οδηγούν στην έλλειψη εκπαίδευσης, στη χρόνια ανεργία, στην περιορισμένη πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, στη στέγαση και σε βασικές υπηρεσίες, καθώς και στην εκτεταμένη φτώχεια. Επιπλέον, λόγω των πολέμων στην περιοχή των Βαλκανίων, πολλές οικογένειες των Ρομά έπρεπε να μετακινηθούν ως εκτοπισθέντες σε άλλες χώρες της περιοχής ή προς τη Δυτική Ευρώπη. Στην Τουρκία, οι ομάδες των Ρομά διαφέρουν μεταξύ τους, ωστόσο ένα μεγάλο ποσοστό πάσχει από πολυδιάστατο κοινωνικό αποκλεισμό.

Τα διδάγματα που αντλούνται από τις παλαιότερες προσχωρήσεις δείχνουν ότι η προώθηση ένταξης των Ρομά απαιτεί υψηλού βαθμού πολιτική δέσμευση για την ένταξή τους, διάθεση κατάλληλων πόρων από τους εθνικούς προϋπολογισμούς, καλύτερο συντονισμό με όλους τους σχετικούς δωρητές, συστηματική αξιολόγηση και ενισχυμένη παρακολούθηση. Οι στόχοι της ΕΕ για την ένταξη των Ρομά είναι εξίσου χρήσιμοι και για τις χώρες αυτές. Οι εθνικές στρατηγικές ενσωμάτωσης των Ρομά και τα σχέδια δράσης τους (που αναπτύχθηκαν στις περισσότερες περιπτώσεις στο πλαίσιο της δεκαετίας ένταξης των Ρομά 2005-2015) θα πρέπει να επανεξεταστούν σε συνάρτηση με τους στόχους αυτούς. Η Τουρκία πρέπει ακόμη να υιοθετήσει ένα εθνικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της ένταξης των Ρομά.

⁴⁷ COM (2010) 700, *Αναθεώρηση του προϋπολογισμού της ΕΕ*.

⁴⁸ COM (2010) 660, *Στρατηγική διεύρυνσης και κυριότερες προκλήσεις για την περίοδο 2010-2011*.

Η Επιτροπή έχει δεσμευθεί να βοηθήσει, σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, τις προσπάθειες των χωρών αυτών για τη βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ένταξης των Ρομά, μέσω:

- της βελτίωσης της παροχής στήριξης στο πλαίσιο του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας για ένα στρατηγικό και με προσανατολισμό στα αποτελέσματα προγραμματισμό πολλαπλών δικαιούχων σε εθνικό επίπεδο που θα εστιάζει, σε μια τομεακή προσέγγιση για την κοινωνική ανάπτυξη. Η Επιτροπή επί του παρόντος υλοποιεί ή σχεδιάζει έργα συνολικής αξίας άνω των 50 εκατομμυρίων ευρώ που θα μπορούσαν επίσης αποκλειστικά ή εν μέρει να ωφελήσουν τις κοινότητες των Ρομά.
- της ενίσχυσης της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, ενθαρρύνοντας εκπροσώπους των Ρομά να συμμετέχουν σε θεσμοθετημένους διαλόγους και να αναλάβουν ευθύνη στην λήψη αποφάσεων για τη χάραξη, την υλοποίηση και την παρακολούθηση της πολιτικής σε περιφερειακό, εθνικό και τοπικό επίπεδο.
- στενής παρακολούθησης της προόδου κάθε χώρας όσον αφορά την οικονομική και κοινωνική κατάσταση των Ρομά και ετήσια παρουσίαση των συμπερασμάτων της στις εκθέσεις προόδου σχετικά με την διεύρυνση.

7. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ: ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΟΣ ΡΟΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Η ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την ένταξη των Ρομά⁴⁹ είναι ένα χρήσιμο φόρουμ για συζήτηση και συντονισμένες δράσεις από την πλευρά όλων των ενδιαφερομένων: των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των εθνικών κυβερνήσεων, των διεθνών οργανισμών, των πανεπιστημίων και εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών των Ρομά. Η πλατφόρμα έχει συμβάλει σημαντικά στην ευαισθητοποίηση τόσο των ευρωπαϊκών όσο και των εθνικών πολιτικών σχετικά με τις ανάγκες των Ρομά.

Η Επιτροπή είναι αποφασισμένη να διαδραματίσει έναν ισχυρότερο ρόλο στην πλατφόρμα και να ενισχύσει τον ρόλο της, με βάση την εμπειρία του παρελθόντος και συνδέοντας τις εργασίες της με τους τέσσερις τομείς προτεραιότητας των εθνικών στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά.

Μέσω της πλατφόρμας, οι ενδιαφερόμενοι φορείς, ιδιαίτερα οι εκπρόσωποι των κοινοτήτων των Ρομά θα πρέπει να είναι σε θέση να αναλάβουν ένα ρόλο στο ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά. Η ενισχυμένη πλατφόρμα μπορεί να στηρίξει τα κράτη μέλη στην εξεύρεση σχετικών πολιτικών απαντήσεων μέσω της ανταλλαγής ορθών πρακτικών και μέσω του διαλόγου επί των προσεγγίσεων με τις διεθνείς οργανώσεις που έχουν εμπειρία στην προώθηση της ένταξης των Ρομά. Θα παρέχει επίσης στην Επιτροπή

⁴⁹ Η πρώτη συνεδρίαση της πλατφόρμας έγινε το 2009, μετά τα συμπεράσματα του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων της 8ης Δεκεμβρίου 2008, το οποίο κάλεσε την Επιτροπή να διοργανώσει ανταλλαγή ορθών πρακτικών και εμπειριών μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της ένταξης των Ρομά, να παράσχει αναλυτική υποστήριξη και να ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων μερών για τα ζητήματα των Ρομά, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων που εκπροσωπούν τους Ρομά, στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής πλατφόρμας. Συμπεράσματα Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων 15976/1/08 REV 1.

ενημέρωση σχετικά με τα αποτελέσματα των εθνικών προσπαθειών για το θέμα μέσω της φωνής μελών της κοινωνίας πολιτών των Ρομά.

8. ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΝΟΣ ΙΣΧΥΡΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Επί του παρόντος, είναι δύσκολο να ληφθούν ακριβή, λεπτομερή και πλήρη στοιχεία σχετικά με την κατάσταση των Ρομά στα κράτη μέλη και να προσδιοριστούν συγκεκριμένα μέτρα που θεσπίστηκαν για την αντιμετώπιση του αποκλεισμού και των διακρίσεων κατά των Ρομά. Δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί κατά πόσον τα μέτρα αυτά έχουν αποφέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Επομένως, είναι σημαντική η συλλογή αξιόπιστων στοιχείων.

Για αυτό, είναι αναγκαίο να τεθεί σε εφαρμογή ένας **ισχυρός μηχανισμός ελέγχου** με σαφείς δείκτες αναφοράς που θα διασφαλίζει ότι τα απτά αποτελέσματα μετρούνται, ότι τα χρήματα που κατευθύνονται προς την ένταξη των Ρομά έχουν βρει τους τελικούς δικαιούχους τους, ότι υπάρχει πρόοδος προς την επίτευξη των κοινοτικών στόχων ένταξης των Ρομά και ότι οι εθνικές στρατηγικές για την ένταξη των Ρομά έχουν εφαρμοστεί.

Η Επιτροπή θα **υποβάλλει ετήσια έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο** σχετικά με την πρόοδο της ένταξης του πληθυσμού των Ρομά στα κράτη μέλη και επίτευξης των στόχων.

Η Επιτροπή θα το κάνει αυτό με βάση το πιλοτικό έργο έρευνας στα νοικοκυριά των Ρομά που πραγματοποιήθηκε από το αναπτυξιακό πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών σε συνεργασία με την Παγκόσμια Τράπεζα και τον Οργανισμό για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα⁵⁰. Η Επιτροπή ζητά από τον Οργανισμό για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα να επεκταθεί αυτή η έρευνα σχετικά με τους Ρομά σε όλα τα κράτη μέλη και να την εκτελούν τακτικά ώστε να μετρούν την πρόοδο επί τόπου. Ο Οργανισμός για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα, σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους φορείς, όπως το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας, θα συλλέξουν στοιχεία για την κατάσταση των Ρομά όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη και τη στέγαση. Συλλογή δεδομένων μπορεί να εξαχθεί επίσης από ειδική έρευνα που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο των κοινωνικοοικονομικών και ανθρωπιστικών Επιστημών του 7ου προγράμματος - πλαισίου της ΕΕ. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, η Επιτροπή, ο Οργανισμός για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα και άλλα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα σέβονται σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 της ΣΕΕ την εθνική ταυτότητα των κρατών μελών που είναι συμφυής με την βασική πολιτική και συνταγματική δομή τους, στην οποία συμπεριλαμβάνεται η περιφερειακή διοίκηση και η αυτοδιοίκηση.

Η Επιτροπή θα λάβει επίσης υπόψη τις υπό εξέλιξη εργασίες στο πλαίσιο της ανοικτής μεθόδου συντονισμού στον τομέα των κοινωνικών πολιτικών και άλλες συνεισφορές των κρατών μελών με βάση τα δικά τους συστήματα παρακολούθησης της ένταξης των Ρομά. Η σε βάθος παρακολούθηση της εφαρμογής των εθνικών στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά από τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερόμενους είναι μια καλή μέθοδος για την ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας, ώστε να εξασφαλιστούν ο πλέον αποτελεσματικός αντίκτυπος από την ένταξη των Ρομά.

⁵⁰ Έρευνα UNDP, συγχρηματοδοτούμενη από τη ΓΔ REGIO, αναπτύχθηκε σε συνεργασία με τη ΓΔ REGIO, το FRA, την Παγκόσμια Τράπεζα και το OSI (άνοιξη 2011-αποτελέσματα το φθινόπωρο): τα στοιχεία αφορούν 11 κράτη μέλη (Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβακία, Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία και Πορτογαλία).

Τα εθνικά προγράμματα μεταρρύθμισης, από κοινού με την παρακολούθηση και την διαδικασία αξιολόγησης από ομολόγους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», πρέπει να είναι μια πρόσθετη πηγή πληροφοριών για την αξιολόγηση της προόδου και την παροχή καθοδήγησης προς τα κράτη μέλη.

Για την απόκτηση χρήσιμων δεδομένων σε μακροπρόθεσμη βάση, η Επιτροπή θα προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών και της Eurostat έτσι ώστε να είναι σε θέση να εντοπίσει μεθόδους για τη χαρτογράφηση των λιγότερο ανεπτυγμένων μικροπεριφερειών της ΕΕ, όπου ζουν οι πλέον περιθωριοποιημένες ομάδες, και κυρίως οι Ρομά, ως πρώτο βήμα. Αυτή η εδαφική προσέγγιση της συλλογής δεδομένων έχει άμεση σχέση με την αντιμετώπιση της φτώχειας και του αποκλεισμού των Ρομά. Επιπλέον, ο Οργανισμός για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα πρέπει να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη ώστε να αναπτύξουν μεθόδους παρακολούθησης που μπορούν να προσφέρουν μια συγκριτική ανάλυση της κατάστασης των Ρομά σε ολόκληρη την Ευρώπη.

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: 10 ΧΡΟΝΙΑ ΓΙΑ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΑΙΣΘΗΤΗ Η ΔΙΑΦΟΡΑ

Το πλαίσιο αυτό της ΕΕ για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά δίνει την ευκαιρία να ενωθούν οι δυνάμεις σε όλα τα επίπεδα (ΕΕ, εθνικό, περιφερειακό) και με όλους τους ενδιαφερόμενους, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά, για να αντιμετωπιστεί μια από τις πιο σοβαρές κοινωνικές προκλήσεις στην Ευρώπη: να τερματιστεί ο αποκλεισμός των Ρομά. Είναι συμπληρωματικό προς την κείμενη νομοθεσία και τις πολιτικές της ΕΕ σχετικά με τη μη διακριτική μεταχείριση, τα θεμελιώδη δικαιώματα, την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, καθώς και τα δικαιώματα του παιδιού⁵¹. Το πλαίσιο περιγράφει τους προς επίτευξη στόχους της ΕΕ για την ένταξη των Ρομά σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Οι φιλόδοξοι αυτοί στόχοι θα επιτευχθούν μόνο εάν υπάρχει σαφής δέσμευση από τα κράτη μέλη και από τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές σε συνδυασμό με τη συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών των Ρομά.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να εγκρίνουν το πλαίσιο της ΕΕ για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά. Για παραπάνω από μία δεκαετία, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ καλούν σε τακτά χρονικά διαστήματα τα κράτη μέλη και τις υποψήφιες χώρες να βελτιώσουν την κοινωνική και οικονομική ένταξη των Ρομά. Τώρα είναι η ώρα να μετουσιωθούν οι καλές προθέσεις σε πιο συγκεκριμένες ενέργειες.

⁵¹ COM(2011) 60, *Το θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού*.

Παράρτημα – Ο πίνακας έχει συνταχθεί με βάση τα δεδομένα του Συμβουλίου: http://www.coe.int/t/dg3/romatravellers/default_en.asp

Τα στοιχεία ελήφθησαν από έγγραφο που εκπονήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης, τμήμα Ρομά και Travellers							
Ευρωπαϊκές χώρες (Κράτη – μέλη της ΕΕ)	Συνολικός πληθυσμός χώρας (Ιούλιος 2009)	Επίσημος αριθμός (τελευταία απογραφή)	Ελάχιστη εκτίμηση	Μέγιστη εκτίμηση	Μέση εκτίμηση	% του συνολικού πληθυσμού (με βάση το μέσο όρο)	Επικαιροποίηση
<i>Αυστρία</i>	8.205.533	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	20.000	30.000	25.000	0,30%	14/09/2010
<i>Βέλγιο</i>	10.414.336	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	20.000	40.000	30.000	0,29%	14/09/2010
<i>Βουλγαρία</i>	7.262.675	370 908 (2001)	700.000	800.000	750.000	10,33%	14/09/2010
<i>Κύπρος</i>	792.604	560 (1960)	1.000	1.500	1.250	0,16%	3/08/2009
<i>Τσεχική Δημοκρατία</i>	10.220.911	11 718 (2001)	150.000	250.000	200.000	1,96%	14/09/2010
<i>Δανία</i>	5.484.723	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	1.000	10.000	5.500	0,10%	3/08/2009
<i>Εσθονία</i>	1.307.605	584 (2009)	1.000	1.500	1.250	0,10%	3/08/2009
<i>Φινλανδία</i>	5.244.749	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	10.000	12.000	11.000	0,21%	3/08/2009
<i>Γαλλία</i>	64.057.790	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	300.000	500.000	400.000	0,62%	14/09/2010
<i>Γερμανία</i>	82.400.996	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	70.000	140.000	105.000	0,13%	14/09/2010

<i>Ελλάδα</i>	10.722.816	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	180.000	350.000	265.000	2,47%	14/09/2010
<i>Ουγγαρία</i>	9.930.915	190 046 (2001)	400.000	1.000.000	700.000	7,05%	14/09/2010
<i>Ιρλανδία</i>	4.156.119	22 435 (2006)	32.000	43.000	37.500	0,90%	14/09/2010
<i>Ιταλία</i>	59.619.290	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	110.000	170.000	140.000	0,23%	14/09/2010
<i>Λετονία</i>	2.245.423	8 205 (2000)	13.000	16.000	14.500	0,65%	3/08/2009
<i>Λιθουανία</i>	3.565.205	2 571 (2001)	2.000	4.000	3.000	0,08%	3/08/2009
<i>Λουξεμβούργο</i>	486.006	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	100	500	300	0,06%	3/08/2009
<i>Μάλτα</i>	403.532	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	0	0	0	0,00%	3/08/2009
<i>Κάτω Χώρες</i>	16.645.313	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	32.000	48.000	40.000	0,24%	14/09/2010
<i>Πολωνία</i>	38.500.696	12 731(2002)	15.000	60.000	37.500	0,10%	14/09/2010
<i>Πορτογαλία</i>	10.676.910	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	40.000	70.000	55.000	0,52%	14/09/2010
<i>Ρουμανία</i>	22.246.862	535 140 (2002)	1.200.000	2.500.000	1.850.000	8,32%	14/09/2010
<i>Τσεχική Δημοκρατία</i>	5.455.407	89 920 (2001)	400.000	600.000	500.000	9,17%	14/09/2010
<i>Σλοβενία</i>	2.007.711	3 246 (2002)	7.000	10.000	8.500	0,42%	3/08/2009
<i>Ισπανία</i>	46.157.822	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	650.000	800.000	725.000	1,57%	14/09/2010

<i>Σουηδία</i>	9.276.509	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	35.000	50.000	42.500	0,46%	14/09/2010
<i>Ηνωμένο Βασίλειο</i>	60.943.912	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	150.000	300.000	225.000	0,37%	14/09/2010
Σύνολο στην ΕΕ					6.172.800	1,73%	
(Μη κράτη μέλη της ΕΕ)							
<i>Αλβανία</i>	3.619.778	1261 (2001)	80.000	150.000	115.000	3,18%	14/09/2010
<i>Ανδόρα</i>	72.413	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	0	0	0	0,00%	3/08/2009
<i>Αρμενία</i>	2.968.586	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	2.000	2.000	2.000	0,07%	3/08/2009
<i>Αζερμπαϊτζάν</i>	8.177.717	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	2.000	2.000	2.000	0,02%	3/08/2009
<i>Λευκορωσία</i>	9.685.768	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	10.000	70.000	40.000	0,41%	14/09/2010
<i>Βοσνία-Ερζεγοβίνη</i>	4.590.310	8 864 (1991)	40.000	60.000	50.000	1,09%	14/09/2010
<i>Κροατία</i>	4.491.543	9 463 (2001)	30.000	40.000	35.000	0,78%	14/09/2010
<i>Γεωργία</i>	4.630.841	1 744 (1989)	2.000	2.500	2.250	0,05%	3/08/2009
<i>Ισλανδία</i>	304.367	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	0	0	0	0,00%	3/08/2009

«Κοσσυφοπέδιο»	2.542.711	45 745 (1991)	25.000	50.000	37.500	1,47%	14/09/2010
Λιχτενστάιν	34.498	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	0	0	0	0,00%	3/08/2009
«Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας»	2.061.315	53 879 (2002)	135.500	260.000	197.750	9,59%	14/09/2010
Μολδαβία	4.324.450	12 280 (2004)	15.000	200.000	107.500	2,49%	14/09/2010
Μονακό	32.796	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	0	0	0	0,00%	3/08/2009
Μαυροβούνιο	678.177	2 826 (2003)	15.000	25.000	20.000	2,95%	14/09/2010
Νορβηγία	4.644.457	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	4.500	15.700	10.100	0,22%	3/08/2009
Ρωσική Ομοσπονδία	140.702.094	182 617 (2002)	450.000	1.200.000	825.000	0,59%	14/09/2010
Άγιος Μαρίνος	29.973	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	0	0	0	0,00%	3/08/2009
Σερβία(εκτός Κοσσυφοπεδίου)	7.334.935	108 193 (2002)	400.000	800.000	600.000	8,18%	14/09/2010
Ελβετία	7.581.520	Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία	25.000	35.000	30.000	0,40%	14/09/2010
Τουρκία	71.892.807	4 656 (1945)	500.000	5.000.000	2.750.000	3,83%	14/09/2010
Ουκρανία	45.994.287	47 917 (2001)	120.000	400.000	260.000	0,57%	14/09/2010
Σύνολο χωρών μη					5.084.100	1,63%	

<i>μελών της ΕΕ</i>							
<i>Σύνολο στην Ευρώπη</i>					11.256.900		

*σύμφωνα με το UNSCR 1244/99